

УДК 658.7:[378.091.33:996.071.43]
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-3-49>

Ірина ЮХИМЕНКО-НАЗАРУК,

orcid.org/0000-0002-2910-1169

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри документальних комунікацій та менеджменту, декан факультету
документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики
Рівненського державного гуманітарного університету
(Рівне, Україна) iryna.yukhymenkonazaruk@rshu.edu.ua

Тетяна ПАНЮК,

orcid.org/0000-0002-2494-6111

кандидат економічних наук, доцент, професор,
завідувач кафедри економіки та управління бізнесом
Рівненського державного гуманітарного університету
(Рівне, Україна) panjuk@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ЛОГІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ

У контексті сучасної підготовки фахівців у сфері логістики і тренерської діяльності актуальним є використання інтерактивних технологій навчання. За допомогою яких освітній процес організований таким чином, що здобувачі освіти набувають комунікативних навичок, навчаються критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу ситуативних професійних завдань. Стаття присвячена вивченню особливостей використання інтерактивних технологій у формуванні логістичної компетентності майбутніх тренерів. У статті обґрунтовано значення логістичного підходу у сфері фізичної культури і спорту. Підкреслено важливість знань з логістики у професійній тренерській діяльності. Проаналізовано теоретико-методичні аспекти підготовки тренерів у закладах вищої освіти. Узагальнено сутність поняття «логістична компетентність». З'ясовано роль інтерактивних технологій в освітньому процесі. Охарактеризовано основні інтерактивні технології, що використовуються для формування логістичної компетентності майбутніх тренерів у закладах вищої освіти, такі як: інтерактивні лекції, тренінги, воркшопи, дискусійні методи (дебати, круглі столи), ділові, навчально-рольові, професійно-імітаційні ігри, мозковий штурм, проєктне навчання та технології змішаного навчання. Визначено компоненти логістичної компетентності, які розкриваються через проєктне навчання: планування та організацію, роботу з IT-системами, командну роботу, прийняття рішень, інтеграцію знань. Розглянуто інноваційні форми організації освітнього процесу у сучасних умовах (під час карантину, встановленого з метою запобігання поширенню COVID-19 та у період дії військового стану в Україні). Обґрунтовано значення використання логістики у тренерській діяльності, що є основою для чіткого, ефективного та результативного управління спортивним процесом. Встановлено, що інтерактивні технології є важливим елементом для формування логістичної компетентності, оскільки вони дозволяють моделювати реальні логістичні ситуації у безпечному, динамічному й інтерактивному середовищі.

Ключові слова: інтерактивні технології, логістика, логістична компетентність, формування, майбутній тренер.

Iryna YUKHYMENKO-NAZARUK,

orcid.org/0000-0002-2910-1169

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor at the Department of Documentary Communications and Management,
Dean of the Faculty of Documentary Communications, Management, Technology and Physics
Rivne State University of Humanities
(Rivne, Ukraine) iryna.yukhymenkonazaruk@rshu.edu.ua

Tetyana PANYUK,

orcid.org/0000-0002-2494-6111

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Professor,
Head of the Department of Economics and Business Management
Rivne State University of Humanities
(Rivne, Ukraine) panjuk@ukr.net

USE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN FORMING THE LOGISTICS COMPETENCE OF FUTURE TRAINER

In the context of modern training of specialists in the field of logistics and coaching, the use of interactive learning technologies is relevant. With their help, the educational process is organized in such a way that students acquire

communication skills, learn to think critically, and solve complex problems based on the analysis of situational professional tasks. The article is devoted to the study of the features of using interactive technologies in the formation of logistical competence of future trainers. The article substantiates the importance of the logistical approach in the field of physical culture and sports. The importance of logistics knowledge in professional training is emphasized. The theoretical and methodological aspects of training trainers in higher education institutions are analyzed. The essence of the concept of «logistical competence» is summarized. The role of interactive technologies in the educational process is clarified. The main interactive technologies used to form the logistics competence of future trainers in higher education institutions are described, such as: interactive lectures, trainings, workshops, discussion methods (debates, round tables), business, educational role-playing, professional simulation games, brainstorming, project-based learning, and blended learning technologies. The components of logistics competence that are revealed through project-based learning have been identified: planning and organization, working with IT systems, teamwork, decision-making, and knowledge integration. Innovative forms of organizing the educational process in modern conditions (during quarantine established to prevent the spread of COVID-19 and during martial law in the country) are considered. The importance of using logistics in coaching activities is substantiated, which is the basis for clear, effective and productive management of the sports process. It is established that interactive technologies are an important element for the formation of logistics competence, since they allow modeling real logistics situations in a safe, dynamic and interactive environment.

Key words: interactive technologies, logistics, logistics competence, formation, future trainer.

Постановка проблеми. Сучасний освітній простір характеризується новою парадигмою освіти, що заснована на варіативності та альтернативності освітніх систем, адаптованості до змінних умов соціально-економічного середовища, інтересах і здібностях, тих хто навчається.

Новітні стандарти у галузі освіти передбачають підготовку майбутніх фахівців, здатних інтегрувати теоретичні знання і практичні уміння у цілісну систему, володіти новими технологіями тощо. Традиційні методи у повній мірі не забезпечують активного навчання здобувачів освіти тому, що під час такої організації важко встановити зворотній зв'язок, управління, контроль з боку викладача та самоконтроль. Тому на допомогу класичним технологічним аспектам приходять нові, зокрема інтерактивні технології, що дозволяють активізувати освітній процес, зробити його більш цікавим. Вони базуються на активній взаємодії та особистому прояві викладачів та здобувачів освіти.

Аналіз досліджень. Теоретико-методичні аспекти використання інтерактивних технологій у навчальному процесі закладів освіти, відображені у працях К. Ніколенко, Л. Пироженко, О. Пометун, Н. Побіченко, Т. Торчинської та ін. Застосування інтерактивних технологій у вищій школі вивчають Д. Антюк, Д. Вербівський, Н. Волкова, О. Горбатюк, О. Губарь, Н. Кирилко, І. Котяш, В. Спіцин, А. Шеремет та ін. Основні засади компетентісного підходу знаходимо у працях В. Байденка, Н. Бібік, Л. Ващенко, А. Вербицького, О. Овчарук, О. Пометун та ін. Дослідження, присвячені проблемам підготовки майбутніх тренерів висвітлені у наукових доробках Н. Волянчук, М. Герцика, Т. Лахманюк, Є. Павлюк, Л. Суценка, О. Федика, Т. Чопик, Б. Шияна та ін. Теоретичні основи визначення поняття «логістика» відображені у роботах І. Білик, Є. Крикавського, М. Васи-

левського, О. Дейнеги, А. Кальченко, Н. Чухрай та ін. Логістичну компетентність як складову ефективної логістики досліджують І. Поліщук та Ю. Довгань. Перспективи розвитку логістичного сектору в Україні вивчають Н. Калюжна, В. Пугачова, Н. Резнік, Л. Харчевнікова, А. Шеремет та ін. Важливість логістичних підходів у сфері фізичної культури і спорту розглянуто у працях І. Поручинського, В. Поручинського та А. Слашук.

Отже, проаналізувавши дослідження вчених, можна зробити висновок, що даній проблематиці приділяється достатньо уваги, адже підготовка тренерів – це підготовка професії перед якою ставиться багато завдань і яка повинна постійно вдосконалюватись.

Мета статті – дослідити особливості використання інтерактивних технологій у формуванні логістичної компетентності майбутніх тренерів.

Виклад основного матеріалу. Підготовка тренерів у закладах вищої освіти – це важливий напрям підготовки фахівців у сфері фізичної культури, спорту та рекреації. Вона передбачає формування у здобувачів освіти не лише фахових знань і практичних навичок з певного виду спорту, а й педагогічної, психологічної та методичної компетентностей, необхідний для здійснення тренерської діяльності (Павлюк, 2016: 10).

Професія тренера має низку особливостей, що відрізняють її від багатьох інших. Ключовими аспектами якої є: робота з людьми (тренер постійно взаємодіє з учнями, спортсменами, клієнтами, тому важливо мати високий рівень комунікативних навичок, емоційного інтелекту та вміння мотивувати); індивідуальний підхід (тренер повинен вміти адаптувати методику під конкретну особу чи групу); велике значення має авторитет (професіоналізм, досвід і особисті якості формують повагу з боку підопічних); комплексні знання (тренер повинен володіти знаннями у різних сферах: ана-

томії, фізіології, психології, методики тренувань, а також бути в курсі нових наукових тенденцій і підходів); психологічна витривалість (тренеру потрібне терпіння, стресостійкість і вміння надихати); безперервний розвиток (курси, семінари, нові методики – усе це частина постійного професійного зростання) (Колчинський, 1974).

Сьогодні окрім навчальної і тренувальної діяльності тренер повинен також передбачати і визначати тенденції розвитку фізичної культури і спорту, володіти знаннями з сервісного обслуговування, транспортування спортивного інвентарю (спорядження), організовувати переїзди та розміщення спортсменів у готелях чи тренувальних базах, які забезпечуються шляхом оволодіння професійними компетенціями. Тому кожній спортивній організації для покращення сервісного обслуговування, задоволення потреб клієнтів необхідна професійна підготовка фахівців, яка включатиме і логістичну компетентність (Гоголь, 2022: 19).

Значення логістики у тренерській діяльності є надзвичайно важливим, оскільки вона забезпечує ефективну організацію всіх процесів, пов'язаних із підготовкою спортсменів, проведенням тренувань, змагань і зборів. Наведемо кілька аспектів застосування знань з логістики у тренерській діяльності. Так під час організації тренувального процесу, важливо забезпечити вчасну присутність спортсменів, інвентарю та обладнання. Актуальним також є оптимізація та раціональне використання спортивних споруд. При підготовці до змагань важливо завчасно запланувати поїздки, транспорт, проживання, харчування підопічних. В свою чергу необхідно прослідкувати за закупівлею, своєчасною доставкою, обслуговуванням та зберіганням інвентарю, спорядження, форми тощо. Потрібно відзначити і командну взаємодію, адже логістика забезпечує координацію роботи між тренером, лікарями, менеджерами, аналітиками і дозволяє уникнути дублювання функцій.

На думку І. Поліщук логістична компетентність втілюється у компетенціях персоналу та є певним набором професійних та особистісних характеристик фахівців-логістів. Вона передбачає дії фахівців у стандартних логістичних ситуаціях, тоді як логістичні компетенції містять елементи готовності персоналу до вирішення нестандартних логістичних ситуацій завдяки особистісним характеристикам людини, через перехід від якості логістичних знань до якості логістичної діяльності, а також через здатність до прийняття логістичних управлінських рішень в умовах невизначеності та підвищених ризиків ринкового середовища (Поліщук, Довгань, 2021: 121).

Логістичну компетентність тренера можна визначити, як сукупність знань, навичок, досвіду та установок, що необхідні для ефективного планування, організації та управління логістичними процесами, а також для навчання інших у цій сфері.

У контексті сучасної підготовки фахівців у сфері логістики і тренерської діяльності актуальним є використання у закладах вищої освіти інтерактивних технологій навчання. За допомогою яких процес навчання організований таким чином, що здобувачі освіти набувають комунікативних навичок, навчаються критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу ситуативних професійних завдань. Таким чином, ці технології є впорядкованою сукупністю дій, операцій і процедур, що забезпечують досягнення результату, що діагностується і прогнозується.

Метою використання інтерактивних технологій у формуванні логістичної компетентності є підвищення ефективності навчання тренерів у логістичній сфері, розвиток критичного мислення, комунікативних навичок, здатності працювати в команді. Формування практичних моделювання логістичних ситуацій.

Основними етапами формування логістичної компетентності за допомогою інтерактивних методів є: теоретична підготовка (ознайомлення з логістичними концепціями, термінами, технологіями); практична діяльність (виконання завдань з реального бізнес-середовища); рефлексія та обговорення (аналіз рішень, пошук сильних/слабких сторін підходів).

Популярними інтерактивними технологіями, що сприяють формуванню логістичної компетентності тренерів у закладах вищої освіти є:

1) Інтерактивні лекції, під час яких викладач активно залучає здобувачів освіти до обговорення матеріалу через запитання, міні-обговорення тощо;

2) Тренінги – це систематичний процес навчання, спрямований на розвиток конкретних навичок, знань або компетенцій. Цей термін може використовуватися у різних контекстах, включаючи навчання спортсменів, корпоративне навчання, особистий розвиток і навіть у сфері поведінкової терапії;

3) Воркшопи у вигляді семінарів або тривалої інтерактивної зустрічі (освітньої сесії), що передбачає об'єднання людей з певною метою, призначена для досягнення спеціалізованого результату та є гнучким і ефективним форматом навчання, розвитку, управління змінами, створення команди та розв'язання проблем, а також будь-яких організаційних завдань;

4) Кейс-методи, що дозволяють здобувачам освіти або працівникам зануритися у реальні або змодельовані ситуації, пов'язані з логістичними процесами. Вони стимулюють критичне мислення, аналітичні навички, командну роботу та прийняття рішень в умовах обмежених ресурсів або часу;

5) Дискусійні методи (дебати, круглі столи), що спрямовані на формування і захист здобувачами освіти власних позицій щодо вирішення конкретної проблеми з логістики. Метою цих методів є усебічний аналіз і обговорення проблеми, яка не має простого розв'язання;

6) Ділові ігри, що імітують навчальні ситуації виробничі, економічні, соціальні або управлінські процеси. Здобувачі освіти виступають у ролі учасників (менеджерів, підприємців, керівників тощо) і взаємодіють один з одним у певному сценарії. Основними перевагами використання ділових, навчально-рольових, професійно-імітаційних ігор є: інтерактивність (активне залучення здобувачів освіти до навчального процесу); практична спрямованість (наближення реалій до професійної діяльності); гнучкість (можна адаптувати до будь-якої спеціальності); оцінювання в дії (викладачі можуть оцінити не лише знання, а й поведінку, ініціативу та креативність);

7) Мозговий штурм – це метод виконання завдання, коли один або кілька учасників генерують максимальну кількість ідей, від найпростіших до абсурдних. Відтак йде добір найкращих, доопрацювання та їх реалізація;

8) Проектне навчання, що ґрунтується на виконанні практичних завдань (проектів), які мають реальне прикладне значення. Здобувачі вищої освіти самостійно або у групах планують, досліджують, аналізують і створюють кінцевий продукт, який вирішує конкретну проблему.

Для прикладу наведемо як основні компоненти логістичної компетентності, які розкриваються через проектне навчання:

- планування та організація (здобувачі освіти розробляють логістичні плани для проекту);
- робота з ІТ-системами (використання програмного забезпечення під час реалізації проектів);

- командна робота (проекти виконуються у групах, що моделює реальну логістичну команду);
- прийняття рішень (необхідність обрати оптимальні рішення в умовах змін або обмежених ресурсів);

- інтеграція знань (проекти поєднують економіку, управління, маркетинг, ІТ та транспорт);

9) Технології змішаного навчання (blended learning) – поєднання очного та онлайн навчання з використанням цифрових платформ (Moodle, Google Classroom, Zoom тощо) (Волкова, 2018; Пометун, Пироженко, 2004).

Актуальними сучасними інноваційних форм організації освітнього процесу в останні роки (під час карантину, встановленого з метою запобігання поширенню COVID-19 та у період дії військового стану у країні) є дистанційні освітні технології та електронне навчання. Це дозволяє організувати навчання здобувачів вищої освіти з використанням Інтернету. Використання технологій електронного навчання має свої переваги та недоліки, які відіграють свою роль не лише у роздільній роботі здобувача та викладача, а й у їх спільній роботі. Позитивними рисами використання технологій дистанційного навчання є: 1) можливість здобувача освіти самостійно обирати час та місце навчання; 2) доступність навчальних матеріалів через Інтернет можлива із будь-якої точки нашої країни; 3) здобувач освіти може поєднувати навчання з додатковою факультативною діяльністю (якщо є); 4) гнучкі умови навчання; 5) використання технологій дистанційного навчання дозволяє знизити вартість проїзду до місця навчання та назад; 6) технології дистанційного навчання можуть бути використані для навчання великої кількості осіб (Вербінський, 2023: 32).

Висновки. Отже, використання логістики у тренерській діяльності є основою для чіткого, ефективного та результативного управління спортивним процесом. Вона дозволяє зосередитись на головному – підвищенні спортивних результатів та розвитку спортсменів, усуваючи зайві організаційні перешкоди. Саме інтерактивні технології є важливим елементом для формування логістичної компетентності, оскільки вони дозволяють моделювати реальні логістичні ситуації в безпечному, динамічному й інтерактивному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вербінський Д. С. Інноваційні технології в закладі вищої освіти. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». (53). 2023. С. 30-33.
2. Волкова Н. П. Інтерактивні технології у вищій школі : навч. метод посібник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
3. Гоголь Т. В. Методологічні підходи формування логістичної компетентності у майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Кременець : ВЦ КОГПА імені Тараса Шевченка, 2022. Випуск 14. С. 18-28.

4. Колчинський С. Я. Я – тренер. Київ : Здоров'я, 1974. 127 с.
5. Маркетинг і логістика у становленні цифрової економіки України : монографія / за наук. ред. Є. В. Крикавського, О. В. Дейнеги. Львів-Рівне : О. Зень, 2022. 310 с.
6. Павлюк Є. О. Професійне становлення майбутніх тренерів-викладачів у процесі фахової підготовки : монографія. Хмельницький : ХНУ, 2016. 190 с.
7. Поліщук І. І., Довгань Ю. В. Логістична компетентність як складова ефективної логістики. Електронне фахове видання з економічних наук «Modern Economic». 2021. № 28. С. 118-124.
8. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К. : В-во А.С.К., 2004. 192 с.
9. Поручинська І. В., Поручинський В. І., Слащук А. М. Роль логістики у проведенні масових спортивних подій. Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». 2022. № 23. С. 166-170.
10. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту (теоретико-методологічний аспект) : монографія. Запоріжжя : Запорізький державний університет, 2003. 442 с.

REFERENCES

1. Volkova, N. P. (2018). Interaktyvni tekhnolohii u vyshchii shkoli [Interactive technologies in higher education]: navchalno-metodychni posibnyk. Dnipro, 360 p. [in Ukrainian]
2. Verbinskyi, D. S. (2023). Innovatsiini tekhnolohii v zakladi vyshchoi osvity [Innovative technologies in a higher education institution]. *Naukovyi visnyk Uzhgorodskogo universytetu. Seriiia «Pedagogika. Sotsialna robota»*. No. 53, P. 30-33. [in Ukrainian]
3. Hohol, T. V. (2021). Metodolohichni pidhody formuvannia lohistychnoi kompetentnosti u maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi kultury i sportu [Methodological approaches to the formation of logistical competence in future specialists in physical education and sports]. *Naukovyi visnyk Kremenetskoii oblasnoii humanirarno-pedahohichnoii akademii imeni Tarasa Shevchenka. Seriiia: Pedahohichni nauku*. No. 14. P. 18-28. [in Ukrainian]
4. Kolchunskyi, S. Ya. (1974). Ya – trener [I am a trainer]. Kyiv, 127 p. [in Ukrainian]
5. Krykavskyi, Ye. V., & Deyneha, O. V. (2022). Marketynh i lohistyka u vstanovlenni tsyfrovoy ekonomiky [Marketing and logistics in the development of the digital economy of Ukraine]: monografiia. Lviv-Rivne : Zen, 310 p. [in Ukrainian]
6. Pavliuk, Ye. O. (2016). Profesiine stanovlennia maibutnikh treneriv-vykladachiv u protsesi fakhovoi pidhotovky [Professional development of future teacher trainers in the process of professional training]: monografiia. Khmelnytskyi : KhNU, 190 p. [in Ukrainian]
7. Polishchuk, I. I., & Dovhan, Yu. V. (2021). Lohistychna kompetentnist yak skladova efektyvnoii lohistyky [Logistical competence and efficient logistics]. *Elektronne fakhove vydannia z ekonomichnykh nauk «Modern Economic»*. No. 28. P. 118-121. [in Ukrainian]
8. Pometun, O. I., & Pyrozhenko, L. V. (2004). Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia [Modern lesson. Interactive learning technologies]. Kyiv : A.S.K., 192 p. [in Ukrainian]
9. Poruchynska, I. V., & Poruchunskyi, V. I., & Slashchuk, A. M. (2022). Rol lohistyky u provedenni masovykh sportyvnykh podii [The role of logistics in holding mass sporting events]. *Ekonomichnyi visnyk NTUU «Kyivskyi politekhnichniy instytut»*. No. 23, P. 166-170. [in Ukrainian]
10. Sushchenko, L. P. (2003). Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia i sportu (teoretyko-metodolohichniy aspekt) [Professional training of future specialists in physical education and sports (theoretical and methodological aspect)]: monografiia. Zaporizhzhia : Zaporizkyi derzhavnyi universytet, 442 p. [in Ukrainian]